

**UCHWAŁA NR 169/XII/2019
RADY MIASTA RYBNIKA**

z dnia 27 czerwca 2019 r.

w sprawie przyjęcia „Programu wsparcia w dostępie do rehabilitacji dla mieszkańców Miasta Rybnika z niepełnosprawnością na lata 2019-2022”

Na podstawie:

- art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.),
- art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 506),
- art. 44b ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1172),

na wniosek Prezydenta Miasta, po zaopiniowaniu przez Komisję Zdrowia i Pomocy Społecznej oraz Powiatową Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Rybniku,

**Rada Miasta Rybnika
uchwała:**

§ 1. Przyjąć *Program wsparcia w dostępie do rehabilitacji dla mieszkańców Miasta Rybnika z niepełnosprawnością na lata 2019-2022*, w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Wojciech Kiljańczyk

**PROGRAM WSPARCIA W DOSTĘPIE DO REHABILITACJI
DLA MIESZKAŃCÓW MIASTA RYBNIKA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ
NA LATA 2019-2022**

I. Wstęp

Zgodnie z Konwencją ONZ o *Prawach Osób Niepełnosprawnych*, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 r., a ratyfikowaną przez Polskę 6 września 2012 r., do **osób niepełnosprawnych** zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Konwencja podkreśla znaczenie, jakie mają dla osób z niepełnosprawnością samodzielność i niezależność, a także zwraca uwagę na znaczenie dostępności, np. do opieki zdrowotnej, edukacji, informacji, kultury i rekreacji.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w uchwale z dnia 1 sierpnia 1997 r. *Karta Praw Osób Niepełnosprawnych* (M.P. Nr 50, poz. 475) uznał, że osoby niepełnosprawne mają prawo m.in. do:

- dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną.

W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.) **rehabilitacja osób niepełnosprawnych** oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej (art. 7 ust. 1).

W *Programie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami dla Miasta Rybnika na lata 2017-2020*, przyjętym uchwałą nr 495/XXXI/2017 Rady Miasta Rybnika z dnia 16 lutego 2017 r., przewidziano działania w zakresie świadczenia usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych i rehabilitacyjnych osobom z niepełnosprawnością (działanie 1.8.1.), a także nakierowane na zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych i podnoszenie ich jakości (działanie 4.1.2.).

Mimo pozytywnych zmian w zakresie traktowania osób z niepełnosprawnością, uznania i podziwu wobec ich postaw oraz życiowej zaradności, sytuacja tych osób często jest trudna. Wysokość nakładów i sposób finansowania działań wspierających osoby z niepełnosprawnością są niewystarczające w stosunku do istniejących potrzeb. Środowisko osób z niepełnosprawnością wymaga wsparcia i skoordynowanych działań ze strony różnych instytucji na poziomie lokalnym. Odpowiedzią na to zapotrzebowanie jest **Program wsparcia w dostępie do rehabilitacji dla mieszkańców Miasta Rybnika z niepełnosprawnością na lata 2019-2022**, zwany w dalszej części *Programem*, w ramach którego osoby z niepełnosprawnością otrzymają pomoc oraz wsparcie w zakresie bezpłatnego dostępu do rehabilitacji ruchowej i społecznej, która wpłynie na poprawę stanu psychofizycznego oraz zwiększy ich szanse na pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym.

II. Diagnoza problemu

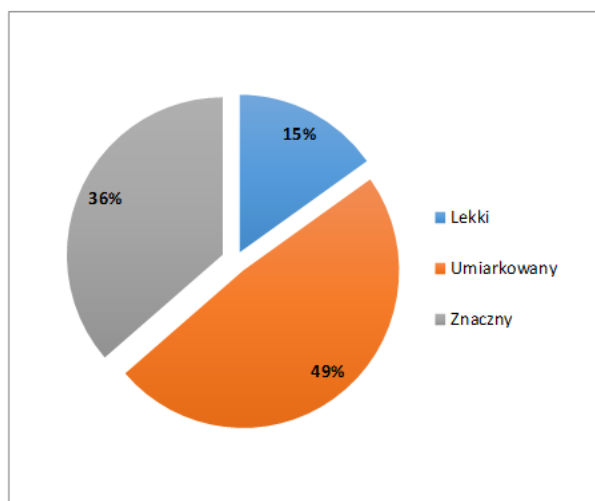
Z danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku wynika, że od początku 2016 r. do końca 2018 r. wpłynęło do Zespołu łącznie 9.588 wniosków mieszkańców Rybnika o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności i niepełnosprawności. Wydano 7.247 orzeczeń, w tym 5.903 orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia i 1.344 orzeczenia o niepełnosprawności dla osób poniżej 16 roku życia.

Liczba wydanych orzeczeń nie jest tożsama z liczbą osób z niepełnosprawnością. Orzeczenia wydawane są okresowo bądź na stałe. Jedna osoba może być orzekana kilka razy. Tym samym liczba orzeczeń nie pokrywa się z liczbą osób z niepełnosprawnością. W latach 2016-2018 w Rybniku orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności legitymowało się 3.748 osób, a orzeczeniem o niepełnosprawności 670 osób.

Spośród osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia największa grupa posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności – 2.755 osób (48,5%). Znacznym stopniem niepełnosprawności legitymują się 2.064 osoby (36,3%), natomiast tylko 862 osoby (15,2%) lekkim stopniem. Potwierdzają to dane przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres nr 1

Liczba wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności w latach 2016-2018

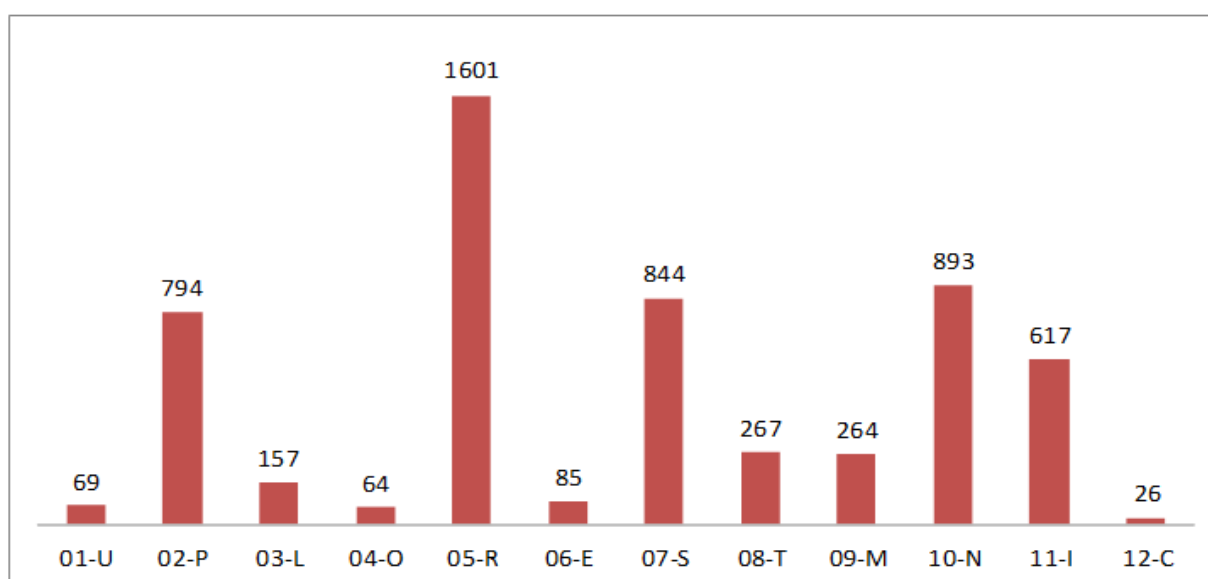
Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku

Wśród osób, którym wydano orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, 52,7% stanowiły kobiety, a 47,3% mężczyźni. W odmienny sposób wygląda procentowy udział w orzeczeniach o niepełnosprawności – w tej grupie 34,5% stanowią dziewczynki, natomiast chłopcy – 65,5 %.

Najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności u osób powyżej 16 roku życia były: upośledzenia narządu ruchu, choroby neurologiczne, a także choroby układu oddechowego i krążenia (wykres poniżej).

Wykres nr 2

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na symbol przyczyny niepełnosprawności w latach 2016-2018

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku

Objaśnienia symboli przyczyn niepełnosprawności:

01-U – upośledzenia umysłowe,

02-P – choroby psychiczne,

03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

04-O – choroby narządu wzroku,

05-R – upośledzenia narządu ruchu,

06-E – epilepsja,

07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,

08-T – choroby układu pokarmowego,

09-M – choroby układu moczowo-płciowego,

10-N – choroby neurologiczne,

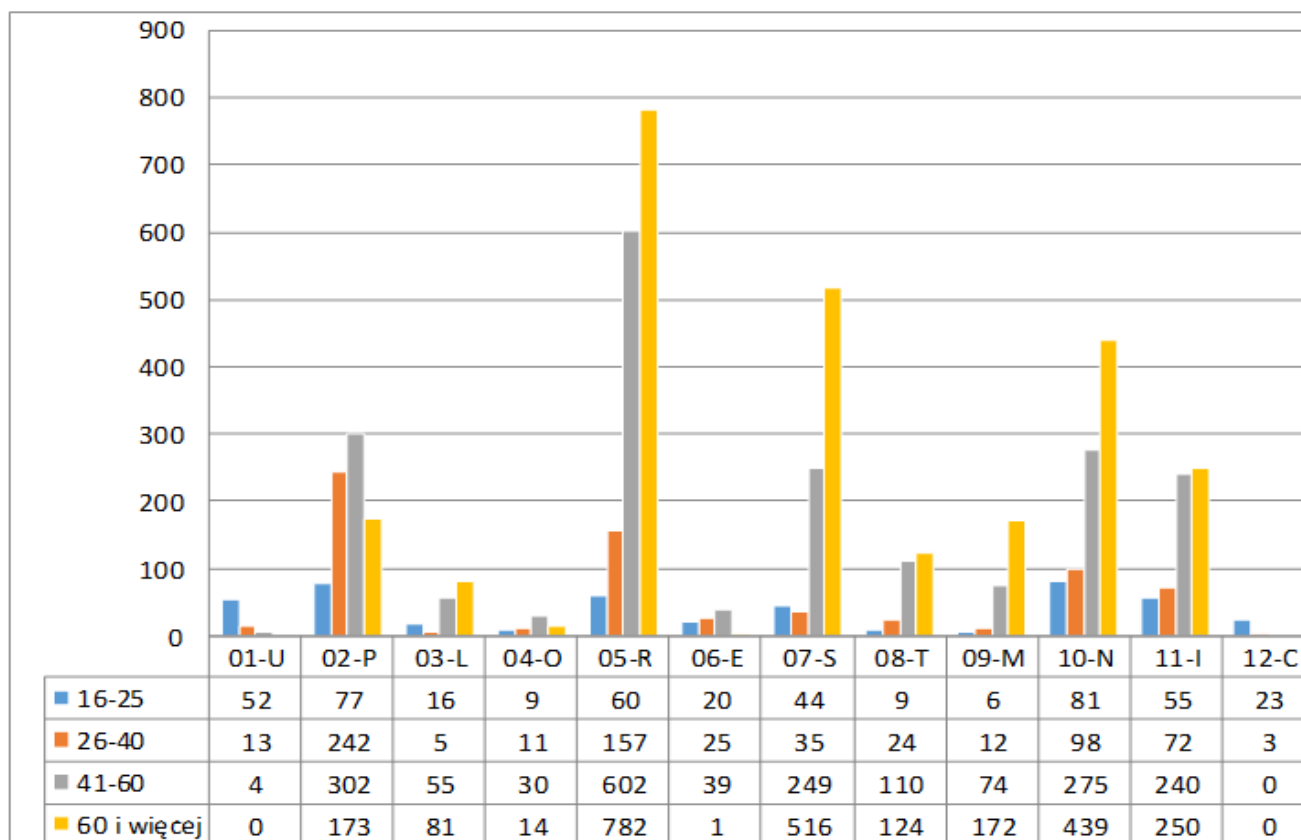
11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,

12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Największą grupę wśród osób z niepełnosprawnością stanowią osoby w wieku powyżej 60 roku życia z ograniczeniami ruchowymi (05-R), chorobami układu oddechowego i krążenia (07-S) oraz chorobami neurologicznymi (10-N), co prezentuje poniższy wykres.

Wykres nr 3

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na wiek i przyczynę niepełnosprawności

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku

Natomiast najczęstsze przyczyny niepełnosprawności u osób do 16 roku życia to choroby neurologiczne (10-N), co stanowi 31,4% wszystkich orzeczeń wydanych dla tej grupy osób w latach 2016-2018. Kolejno to: całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C) – 19,5%, choroby układu oddechowego i krążenia (07-S).

W dalszym ciągu osoby z niepełnosprawnością, które uzyskały orzeczenia, charakteryzują się niskim poziomem wykształcenia i niską aktywnością zawodową. Najwięcej wśród rybniczian z niepełnosprawnością stanowią osoby mające wykształcenie zasadnicze, a najmniej osób posiada wyższe wykształcenie.

Niewielki odsetek (12,7%) osób legitymujących się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności pozostaje w zatrudnieniu. Pozostałe osoby to osoby ubiegające się o zatrudnienie, mające uprawnienia emerytalne, a także te, które zamierzają korzystać z pomocy społecznej (83,7%).

Liczba osób z niepełnosprawnością i zgłaszanych przez nie potrzeb stale wzrasta, dlatego też niezbędnym staje się podejmowanie długofalowych działań o charakterze profilaktycznym czy rehabilitacyjnym, aby przeciwdziałać pogorszeniu się ich stanu psychofizycznego, a także możliwości funkcjonowania społecznego i zawodowego. W bazie danych osób z niepełnosprawnością Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku, na koniec 2013 r. znajdowały się 7.154 osoby, w 2014 r. – 7.198, w 2015 r. – 7.190, w 2016 r. – 7.183, w 2017 r. – 7.210, a w 2018 r. – 7.273 osoby.

Wśród form wsparcia dla osób z niepełnosprawnością wskazać można na zadania z zakresu **rehabilitacji społecznej** realizowane przez ww. Ośrodek, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwanego w dalszej części *PFRON*, przekazywanych Miastu Rybnik według algorytmu, do których należą:

- 1) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- 2) dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych (architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych), w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- 3) dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej,
- 4) dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- 5) dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- 6) zlecenie zadań zgodnie z art. 36 *ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*.

Wysokość środków finansowych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej na przestrzeni ostatnich 3 lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1

Wysokość środków finansowych PFRON przeznaczonych na realizację zadań Miasta Rybnika z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2016-2018

Zadanie	Lata		
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	542.337,00 zł	569.386,00 zł	566.371,00 zł
dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych (architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych)	224.215,45 zł	229.999,24 zł	194.199,80 zł
dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	1.343.664,00 zł	1.343.664,00 zł	1.493.640,00 zł
dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	5.600,00 zł	5.000,00 zł	4.000,00 zł
dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	0 zł	57.744,66 zł	146.509,00 zł
zlecenie zadań zgodnie z art. 36 <i>ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych</i>	0 zł	0 zł	12.870,00 zł
Łącznie:	2.115.816,45 zł	2.205.793,90 zł	2.417.589,80 zł

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku

Wsparcie udzielane w ramach powyższych zadań jest jednak niewystarczające w stosunku do istniejących potrzeb. W roku 2016, ze względu na znaczne ograniczenie środków PFRON (o 30.204 zł mniej środków w porównaniu do poprzedniego roku), Rada Miasta Rybnika przyjęła uchwałę w sprawie określenia zadań z zakresu zatrudniania i rehabilitacji zawodowej oraz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, na które mogą być przeznaczone ww. środki przewidziane dla Miasta, nie planując realizacji zadania związanego z dofinansowaniem uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. Decyzja ta została podjęta, aby umożliwić dofinansowanie tych zadań, które na bieżąco i w dłuższej perspektywie czasu są w stanie wpłynąć na poprawę jakości życia oraz funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w środowisku społecznym. W 2008 r. i 2012 r. przeznaczono na ten cel najwyższe kwoty (w 2008 r. – 580.000 zł, a w 2012 r. – 452.258 zł), zabezpieczając tym samym wyjazd wszystkim wnioskującym.

W 2018 r. osoby z niepełnosprawnością złożyły do Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku 1.452 wnioski o dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, co zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela nr 2

Liczba złożonych i zrealizowanych wniosków o dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w 2018 r.

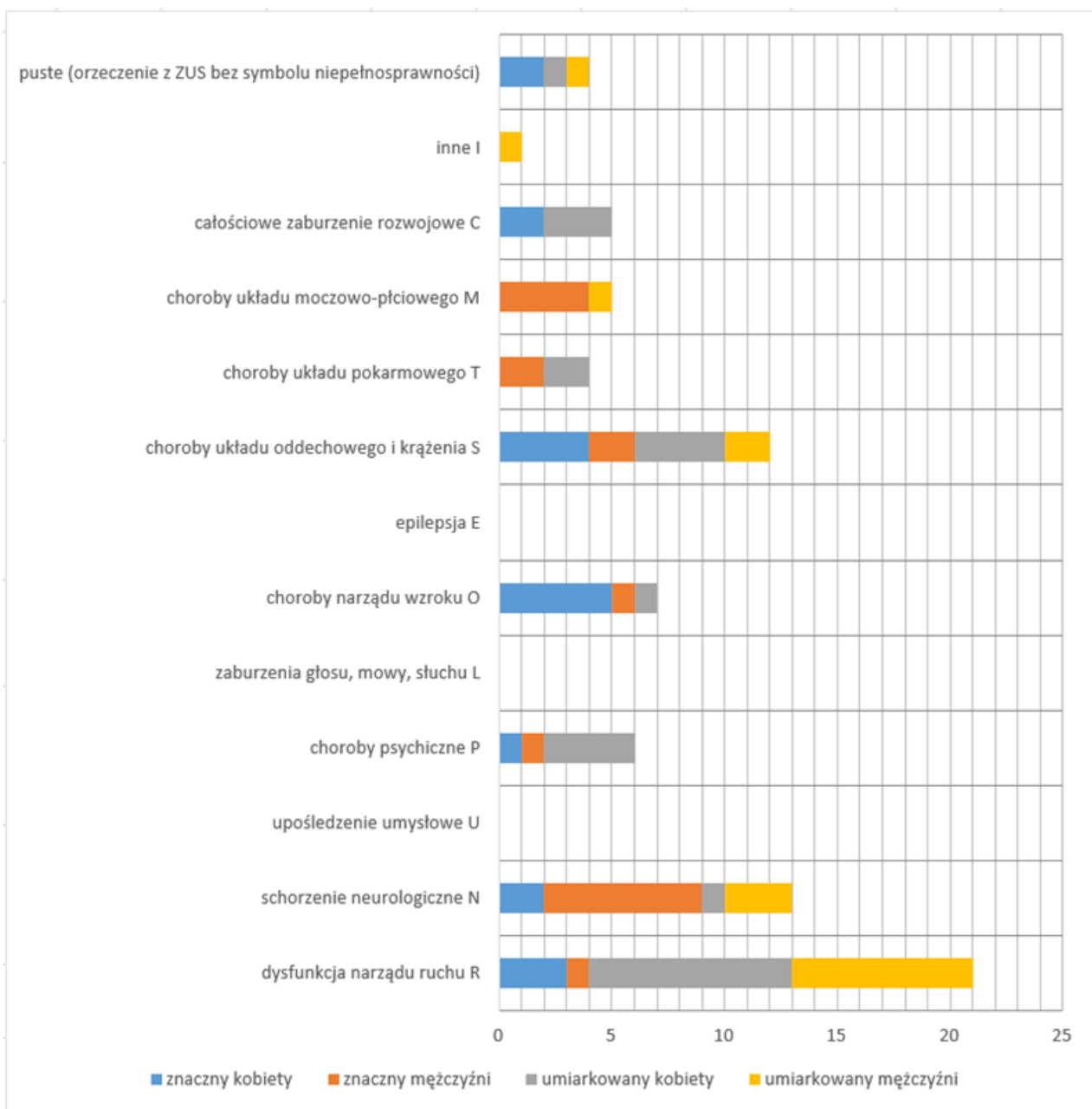
Zadanie	Wnioski		
	złożone	zrealizowane	
		łącznie	w tym dzieci
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	1.116	994	144
dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych (architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych)	75	53	2
dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	1	1	nie dotyczy
dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	259	87	9
zlecenie zadań zgodnie z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	1	1	nie dotyczy
Łącznie:	1.452	1.136	155

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku

W wykresach poniżej przedstawiono dane liczbowe, dotyczące osób ubiegających się o dofinansowanie uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym (osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz dzieci), z uwzględnieniem podstawowych schorzeń.

Wykres nr 4

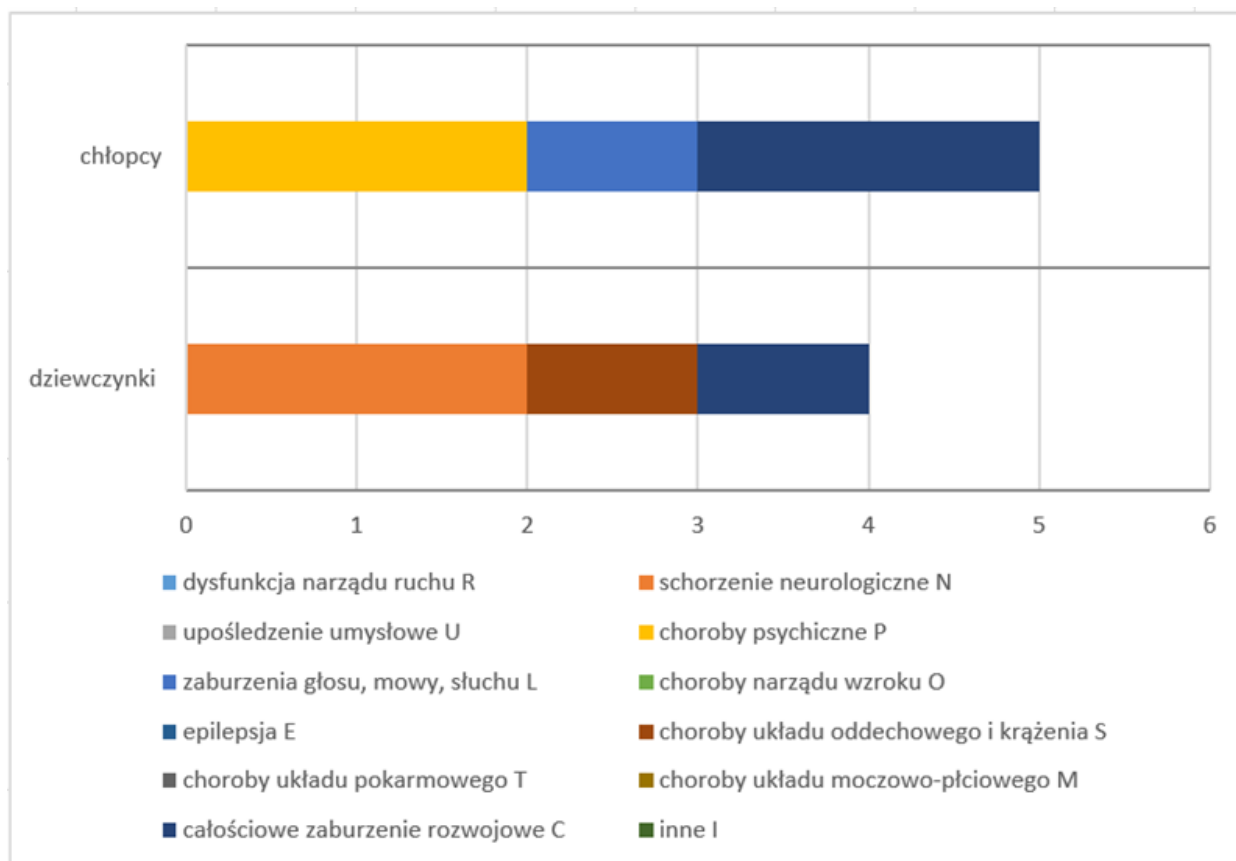
Liczba osób z niepełnosprawnością ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, które w 2018 r. otrzymały dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym, z uwzględnieniem podstawowych schorzeń

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku

Wykres nr 5

Liczba osób z niepełnosprawnością do 16 roku życia, które w 2018 r. otrzymały dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym, z uwzględnieniem podstawowych schorzeń

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku

Do 17 maja 2019 r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku wpłynęły łącznie 804 wnioski o dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane liczbowe w tym zakresie.

Tabela nr 3

Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w 2019 r. (stan na dzień 17 maja 2019 r.)

Zadanie	Liczba wniosków
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	473
dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych (architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych)	63
dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	2
dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	266
Łącznie:	804

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku

Odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, ogromne zainteresowanie wsparciem w formie **dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych**, tj. złożono 266 wniosków (230 dotyczyło osób dorosłych, a 36 dzieci), z czego 99 osób posiadało dysfunkcję narządu ruchu, 55 osób – schorzenia neurologiczne, 20 osób posiadało orzeczenia z dwoma rodzajami niepełnosprawności (R i N). W 2019 r. na ww. zadanie przeznaczono 100.000 zł, które na dzień 17 maja 2019 r. rozdysponowano w całości.

Dane statyczne wskazują, że jednym z głównych powodów zgłoszenia się o pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku jest **niepełnosprawność** (zaraz po ubóstwie oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa). W 2018 r. z powodu niepełnosprawności w mieście objęto pomocą na podstawie decyzji administracyjnej 990 rodzin, a 313 rodzin w postaci pracy socjalnej (w rodzinach tych znajdowało się 2.296 osób).

Z Programu wsparcia dla niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Rybnika w dostępie do rehabilitacji na lata 2016-2018, przyjętego uchwałą nr 334/XX/2016 Rady Miasta Rybnika z dnia 21 kwietnia 2016 r. ze zmianą, nieodpłatnie skorzystało 225 beneficjentów. Przeprowadzono 6.858 procedur rehabilitacyjnych, które zgodnie z cennikiem Centrum Rekreacji i Rehabilitacji „BUSHIDO” Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Rybniku, zwanego w dalszej części CRiR „BUSHIDO”, obowiązującym w latach 2016-2018 r., wyceniono na łączną kwotę 131.291 zł, w tym:

- 779 masaży częściowych – 21.925 zł,
- 843 masaże grzbietu – 32.650 zł,
- 114 masaży kończyn dolnych – 4.760 zł,
- 105 masaży kończyn górnych – 2.625 zł,
- 333 zabiegi krioterapii – 4.680 zł,
- 415 ultradźwięków – 3.735 zł,
- 740 zabiegów laseroterapii – 10.240 zł,
- 712 zabiegów magnetoterapii – 5.986 zł,
- 732 zabiegi prądowe – 5.682 zł,
- 397 masaży wirowych – 3.484 zł,
- 412 kąpeli perełkowych z masażem podwodnych – 7.004 zł,
- 95 drenaży limfatycznych automatycznych – 2.375 zł,
- 279 ćwiczeń w odciążeniu – 2.270 zł,
- 856 ćwiczeń indywidualnych – 22.075 zł,
- 46 terapii manualnych – 1.800 zł.

Jako podsumowanie przeprowadzonej rehabilitacji beneficjentom zadano 7 pytań w anonimowej ankiecie. Odpowiedzi otrzymano od 169 osób. Pytania dotyczyły stanu psychofizycznego, poziomu bólu i sprawności, oceny procesu rehabilitacyjnego oraz personelu, a także źródła informacji o programie oraz chęci ponownego wzięcia w nim udziału. W ankiecie respondenci, za wyjątkiem jednej osoby, ocenili pozytywnie przebieg rehabilitacji oraz personel, wyrazili również chęć złożenia wniosków kwalifikujących do udziału w programie w latach kolejnych, jeśli ten będzie kontynuowany. Z uwagi na przewlekły stan schorzeń uczestników, poziom sprawności 28,6% respondentów nie zmienił się. Jednak należy zauważyć, że 68,5% beneficjentów oceniło swój poziom sprawności jako lepszy po zakończeniu rehabilitacji. Subiektywna ocena dolegliwości bólowych wypadła również bardzo korzystnie (u 78,2% beneficjentów zmalał ból). U większości odpowiadających w ankiecie poprawie uległ stan psychofizyczny (91,9%), co było głównym celem tego programu.

W trakcie udziału w programie beneficjenci mieli możliwość skorzystania z punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej, a także skonsultować się z przedstawicielami organizacji pozarządowych prowadzących działalność w CRiR „BUSHIDO” na rzecz aktywizacji społecznej osób z niepełnosprawnością. Każdą edycję roczną programu kończono spotkaniem podsumowującym, w których łącznie wzięły udział 44 osoby. Spotkania były również okazją do składania świątecznych życzeń, skorzystania z porad, wykładów oraz bezpłatnych badań oferowanych przez zapraszanych specjalistów. Program został bardzo dobrze odebrany i oceniony przez rybniczanie.

Świadczenia w zakresie rehabilitacji dla osób z niepełnosprawnością nie zaspokajają w pełni ich potrzeb, gdyż ww. osoby często z różnych przyczyn nie mogą uzyskać stosownej pomocy z PFRON, Narodowego Funduszu Zdrowia czy innych instytucji, co spowodowane jest m.in. przez ograniczone środki, limity ilościowe i czasowe, konieczność zapewnienia wkładu własnego, niewiedzę, skomplikowane procedury ubiegania się o fundusze. Czasami pomoc ta jest niewystarczająca, natomiast sytuacja tych osób z różnych powodów (bezrobocie, wysokie nakłady przeznaczane na środki lecznicze, itp.) jest bardzo trudna. Widać zatem, że osoby

z niepełnosprawnością napotykać w życiu wiele barier, których nie są w stanie samodzielnie pokonać, dlatego wymagają specjalistycznego wsparcia, szczególnie na poziomie lokalnym.

III. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Celem głównym Programu jest poprawa stanu psychofizycznego osób z niepełnosprawnością, zwiększenie ich umiejętności samoobsługi oraz wykonywania czynności dnia codziennego, co w efekcie wpłynąć ma na poprawę jakości ich życia. Działania nastawione są na doskonalenie funkcji ruchowych z pomocą medycyny fizykalnej oraz ćwiczeń i masażu. Istotnym elementem jest również rehabilitacja społeczna, kształtująca aktywność społeczną i wyrobienie poczucia zaradności oraz bezpieczeństwa adresatów Programu.

Cele szczegółowe Programu:

- 1) zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością,
- 2) ograniczenie barier utrudniających życie ww. osobom,
- 3) podniesienie zaradności życiowej i zwiększenie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- 4) zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych na terenie Miasta Rybnika (bezpłatne usługi),
- 5) rozszerzenie oferty pomocowej dla osób z niepełnosprawnością.

IV. Beneficjenci Programu

Grupa beneficjentów Programu została określona po analizie wniosków o dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej (ze środków PFRON), składanych do Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku. Z dokumentacji tej wynika, że najliczniejszą grupę wśród wnioskujących stanowią osoby z dysfunkcją narządu ruchu oraz ze schorzeniami neurologicznymi.

Beneficjentami Programu są osoby z niepełnosprawnością, zamieszkałe na terenie Miasta Rybnika, które spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) **ukończyły 18 rok życia,**
- 2) posiadają **aktualne orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności** lub równoważne (w przypadku braku symbolu niepełnosprawności w orzeczeniu, rodzaj niepełnosprawności powinien zostać potwierdzony w zaświadczeniu lekarskim):
 - z orzeczoną **dysfunkcją narządu ruchu** (symbol w orzeczeniu 05-R) lub **schorzeniami neurologicznymi** (symbol w orzeczeniu 10-N) potwierdzonymi w treści ww. orzeczenia lub
 - są kobietami po zakończonym procesie leczenia **choroby nowotworowej piersi** (symbol w orzeczeniu 11-I) potwierdzonym w przedstawionym zaświadczeniu lekarskim,
- 3) miesięczna wysokość dochodu liczonego na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.) na osobę w rodzinie **nie przekracza 200% minimalnego wynagrodzenia za pracę,**
- 4) złożą w Ośrodku Pomocy Społecznej w Rybniku wypełniony **formularz wniosku** o zakwalifikowanie do uczestnictwa w Programie wraz z załącznikami: kopią aktualnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia zezwalającym na uczestnictwo w Programie.

Przez **miejsce zamieszkania** należy rozumieć, zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny* (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1025 z późn. zm.), miejscowość, w której wnioskodawca przebywa z zamiarem stałego pobytu, będącą ośrodkiem życia codziennego wnioskodawcy, w którym skoncentrowane są jego plany życiowe (cechy ośrodka osobistych i majątkowych interesów). O miejscu zamieszkania nie decyduje jedynie fakt przebywania w określonym mieście, ale również zamiar stałego pobytu i chęć skoncentrowania swoich interesów życiowych w danym miejscu.

Z grupy zgłaszających się osób, każdego roku objętych zostanie działaniami w ramach Programu **80 uczestników (w 2019 r. – 40 uczestników)**. Wnioski będą przyjmowane w trybie ciągłym **do 30 września każdego roku** realizacji Programu. Na koniec każdego miesiąca sporządzane będą przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, po weryfikacji wniosków, listy osób zakwalifikowanych do Programu, które następnie zostaną przekazane do CRiR „BUSHIDO”.

Formularz wniosku o zakwalifikowanie do uczestnictwa w Programie i druk zaświadczenia lekarskiego dostępne będą u realizatorów Programu oraz na ich stronach internetowych.

V. Miejsce realizacji Programu

Działania związane z rekrutacją beneficjentów będą odbywać się w **Dziale Dofinansowań ze środków PFRON Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku** przy ul. Żużłowej 25. Działania w zakresie bezpośredniej realizacji Programu będą miały miejsce w **CRiR „BUSHIDO”** przy ul. Floriańskiej 1.

VI. Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu są:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku,
- 2) CRiR „BUSHIDO”.

VII. Zadania realizowane w ramach Programu, w tym harmonogram działań

W ramach realizacji Programu planowane są następujące działania:

- 1) **promocja Programu** w każdym roku jego realizacji polegała będzie na informowaniu o naborze wniosków i zaproszeniu do udziału w Programie poprzez:
 - ogłoszenie w „*Gazecie Rybnickiej*” (samorządowy miesięcznik społeczno-kulturalny),
 - ogłoszenia na stronach internetowych Miasta Rybnika i realizatorów Programu,
 - organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością,
 - bezpośrednie informowanie (m.in. pracownicy socjalni, Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Rybnika, jednostki organizacyjne miasta),
 - działania informacyjne w lokalnych mediach;
- 2) **rekrutacja beneficjentów Programu** w każdym roku jego realizacji (w trybie ciągłym) będzie odbywać przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku na podstawie zgłoszeń osób zainteresowanych, spełniających kryteria określone w części IV Programu – *Beneficjenci Programu*. Ww. Ośrodek dokona:
 - weryfikacji zgłaszających się osób,
 - stworzy listę (w tym listę rezerwową) osób kwalifikujących się do Programu, którą wraz z posiadaną dokumentacją przekaże do CRiR „BUSHIDO”;
- 3) **rejestracja beneficjentów** na podstawie otrzymanych dokumentów kwalifikujących do udziału w Programie, dobór procedur zabiegowych oraz ustalanie harmonogramu zabiegów z zakwalifikowanymi do Programu beneficjentami przez CRiR „BUSHIDO”, w którym wykonywane będą zabiegi z zakresu rehabilitacji ruchowej;
- 4) bezpośrednia realizacja Programu przez CRiR „BUSHIDO”:
 - **wykonywanie zabiegów rehabilitacyjnych** (fizykoterapia, kinezyterapia, hydroterapia, indywidualne oraz grupowe ćwiczenia usprawniające, a także masaże). Beneficjenci Programu będą uczestniczyć w indywidualnie zaplanowanych seriach leczniczych trwających **2 tygodnie (10 dni zabiegowych)**,
 - **działania w zakresie rehabilitacji społecznej** - zorganizowanie **spotkania** podsumowującego realizację Programu z beneficjentami po zakończeniu zabiegów rehabilitacyjnych w danym roku, a także możliwość skorzystania przez beneficjentów Programu z **punktu nieodpłatnej pomocy prawnej**, działającego w związku z *ustawą o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej*,
- 5) **ewaluacja okresowa i końcowa Programu** (realizatorzy Programu w porozumieniu).

VIII. Ewaluacja Programu

Celem ewaluacji będzie stałe ulepszanie skuteczności oraz efektywności zaplanowanych działań. Ewaluacja wykonywana będzie w trakcie Programu (**ewaluacja okresowa**) w terminie do 31 stycznia każdego roku następującego po zakończeniu danego roku oraz do 31 stycznia 2023 r. po zakończeniu Programu (**ewaluacja końcowa**). Ewaluacja okresowa służyć będzie oszacowaniu wstępnych efektów podjętych działań. Natomiast ewaluacja końcowa będzie miała na celu podsumowanie skuteczności Programu, celem wyciągnięcia wniosków na przyszłość i ewentualnej jego kontynuacji w kolejnych latach. Sprawozdania z ewaluacji będą przedstawiane Prezydentowi Miasta Rybnika niezwłocznie po jej dokonaniu przez realizatorów.

Wskaźnikami ewaluacji będą:

- 1) **wskaźniki ilościowe:** planowane jest objęcie rehabilitacją w ciągu każdego roku **maksymalnie 80 beneficjentów (w 2019 r. – 40)**,
- 2) **wskaźniki jakościowe:** ankieta sprawdzająca zadowolenie i efektywność prowadzonej rehabilitacji.

IX. Koszty realizacji Programu

Program realizowany będzie w ramach budżetów: Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku oraz CRiR „BUSHIDO”. Przewiduje się następujące wydatki:

- 1) wynagrodzenie pracowników rehabilitacji oraz pracowników zajmujących się rekrutacją beneficjentów do Programu,
- 2) bieżące, związane bezpośrednio z rehabilitacją (zużycie środków higienicznych: podkłady do elektroterapii, papierowe prześcieradła jednorazowe, papierowe ręczniki, żel do ultradźwięków, oliwki do masażu, plastry do kinesiotapingu, butle z dwutlenkiem węgla do krioterapii, zużycie mediów),
- 3) użytkowanie sprzętu rehabilitacyjnego,
- 4) związane z modernizacją posiadanej aparatury oraz stałym doposażeniem w nowoczesny sprzęt rehabilitacyjny (według potrzeb),
- 5) pozostałe, niezwiązane bezpośrednio z rehabilitacją (m.in. związane z promocją i ewaluacją Programu).